

AHMAD YUGNAKIY "HIBBAT UL-HAQOYIQ" TAFAKKURI

Termiz davlat pedagogika instituti o'qituvchi

Terdpi talabasi

Xakimova Farida Ilhom qizi

Imomnazarova Gavhar Bahodir qizi

Annotatsiya: mazkur maqola buyuk mutafakkir Ahmad Yugnakiy va uning nodir asari “Hibbat ul-haqoyiq” tafakkurini yoritishga bag‘ishlangan. Unda asarning ma’naviy, axloqiy va falsafiy mazmuni tahlil qilinadi. Ahmad Yugnakiy o‘z asari orqali haqiqat, poklik, nafs bilan kurash, dunyo–oxirat muvozanati, bilim va donishmandlik kabi mavzularni o‘rta qo‘yadi. Asar sufiylik ruhida yozilgan bo‘lib, insonni yuksalishga, ma’naviy kamolotga undaydi. Maqolada, shuningdek, “Hibbat ul-haqoyiq” asarining bugungi zamon bilan bog‘liqligi, uning tarbiyaviy, axloqiy ahamiyati haqida fikr yuritiladi. Asar o‘z davrida ham, bugungi kunda ham xalqni haqqoniylikka, kamtarlikka va ruhiy poklanishga chorlaydigan bebaho meros sifatida baholanadi.

Kalit so‘zlar: tarix, uyg‘onish, tafakkur, ruh, adabiy uslub, yodgorlik, adabiy ildiz.

Аннотация: данная статья посвящена освещению размышлений великого мыслителя Ахмада Югнаки и его редкого произведения «Хиббат уль-хакойик». Анализируется духовное, моральное и философское содержание произведения. Ахмад Югнаки в своем произведении поднимает такие темы, как истина, чистота, борьба с эго, равновесие этого мира и загробной жизни, знание и мудрость. Произведение написано в духе суфизма и призывает человека к возвышению и духовному совершенству. В статье также обсуждается актуальность произведения «Хиббат уль-хакойик» для сегодняшнего времени, его образовательное, эстетическое и моральное значение. Произведение считается бесценным наследием, которое призывает

людей к правдивости, смирению и духовному очищению как в свое время, так и сегодня.

Ключевые слова: история, возрождение, мысль, дух, литературный стиль, памятник, литературные корни.

Abstract: this article is devoted to highlighting the thinking of the great thinker Ahmad Yugnaki and his rare work “Hibbat ul-haqoyiq”. It analyzes the spiritual, moral and philosophical content of the work. Ahmad Yugnaki, through his work, raises such topics as truth, purity, struggle with the ego, the balance of this world and the hereafter, knowledge and wisdom. The work is written in the spirit of Sufism and encourages a person to rise and spiritual perfection. The article also discusses the relevance of the work “Hibbat ul-haqoyiq” to today's times, its educational, aesthetic and moral significance. The work is considered an invaluable heritage that calls people to truthfulness, humility and spiritual purification both in its time and today.

Keywords: history, revival, thought, spirit, literary style, monument, literary roots.

Tarixning har bir burilishida, har bir uygʻonish davrida tafakkur maydonida olov boʻlib porlagan shaxslar boʻlgan. Ular zamon bilan emas, haqiqat bilan suhbatlashgan, insoniyatga yoʻl koʻrsatgan, qalblarni tarbiyalagan. Shunday siymolardan biri — Ahmad Yugnakiy, uning bebaho merosi esa — “Hibbat ul-haqoyiq”, yaʼni “Haqiqatlar tuhfasidir”. Bu asar oʻz zamonasining oʻziga xos tafakkur mezoni, maʼnaviyat manbai, axloqiy ustunlaridan biri boʻlib xizmat qilgan. Bugun ushbu durdona asarga nazar solarkanmiz, undagi gʻoyaviy yuksaklik, falsafiy teranlik va badiiy nafislik zamonaviy oʻquvchini ham oʻylantiradi, ruhlantiradi va uygʻotadi. Ahmad Yugnakiy haqida tarixiy manbalar koʻp maʼlumot bermaydi. Shoirning tugʻilgan joyi olimlar oʻrtasida muzokara va tortishuvlarga sabab boʻlgan. Ammo uning asari orqali muallifning ichki olami, ilmiy salohiyati, tasavvufiy tafakkuri va insoniyatga muhabbati yaqqol seziladi. Jumladan, XII asrda yashagan mashhur tarixchi Abdulkarim as-Saʼmoniy “Al-Ansob”(“Nasabnoma”) kitobida yozadi: “Yugʻanak-Samarqand qishloqlaridan Abu Homid Ahmad ibni Abu Ahmad al-

Yug'anakiy bu nisbat bilan mashhurdirlar. Bu kishi Samarqand ahlidan". Bu ma'lumot Adib Ahmad Samarqand atrofidagi Yug'anak qishlog'ida tug'ilganligini oydinlashtiradi. U ko'r bo'lsa-da, qalbi nurlangan, ichki nigohi bilan dunyoni ko'ra olgan donishmand sifatida ko'zga tashlanadi. " Alisher Navoiy "Nasoyim ul-muhabbat" tazkirasida Adib Ahmadga alohida o'rin ajratib, ham shaxsi, ham ijodi xususida yuksak fikrlarni bildirib uni zabardast so'z ustasi, ham mashhur tasavvuf namoyondasi bo'lganligi aytgan". "Hibbat ul-haqoyiq" — masnaviy janrida yozilgan, bu esa har bir baytda mustaqil fikrning ifoda topishini anglatadi. Masnaviy janri tasavvuf adabiyotida ko'p qo'llaniladi va Yugnakiy bu an'anani davom ettiradi. Asar eski o'rta turkiy tilida yozilgan bo'lib, bugungi o'zbek tilining ilk adabiy ildizlaridan biri sifatida ahamiyatga ega. Asarning nusxalari ko'p bo'lib, ularda asar hajmi turlicha. Hozircha ma'lum qo'lyozmalarda 3 tasi to'liq, qolgani parchalardan iborat.

"Hibbat ul-haqoyiq"da quyidagi asosiy mavzular yoritilgan:

- Haqiqat izlash
- Axloqiy poklik va halollik
- Nafs bilan kurash
- Dunyo va oxirat muvozanati
- Bilim va donishmandlik

Shoir insonning ma'naviy o'sishiga to'sqinlik qiluvchi illatlarni — yolg'on, kibr, hirs, hasad kabi sifatlarni keskin tanqid qiladi. Buning o'rniga u kamtarinlik, sabr, shukr, taqvo, ilmga chanqoqlikni targ'ib etadi. Yugnakiy asarining chuqur qatlamlarida sufiylik falsafasi muhim o'rin tutadi. U ko'plab so'fiylar singari tashqi shariat bilan ichki haqiqatni uyg'unlashtirishga intiladi. Tasavvufda "ma'rifat" — bilish emas, his etish, qalb bilan anglashdir. Shoir bu yo'lni tanlaydi va inson qalbini tozalashga chaqiradi. Ahmad Yugnakiy o'z davrining ilg'or adabiy uslublarini o'zlashtirgan. Uning tili:

- Oddiy xalq tili bilan boyitilgan
- Qur'oniyl atamalar bilan uyg'unlashgan
- Ko'p qatlamli, soddalikda chuqurlik mavjud
- Badiiy ifoda vositalaridan mohirona foydalangan

Asarning bugungi kun bilan bog'liqligi: Bugun, axloqiy mezonlar savol ostiga qo'yilayotgan, yolg'on haqiqat libosini kiygan bir zamonda Yugnakiy asarining hayotiy ahamiyati yanada ortadi. Asar nafaqat musulmon dunyosi uchun, balki butun insoniyatga tegishli axloqiy mezonlarni taklif etadi. Shu jihatdan "Hibbat ul-haqoyiq" — bu milliy emas, umuminsoniy asardir.

Ahmad Yugnakiy va uning "Hibbat ul-haqoyiq" asari — bu nafaqat adabiy, balki tarixiy, axloqiy va falsafiy merosdir. U o'z davrining ziyo tarqatuvchisi bo'lgan, bugungi zamonga esa ruhiy tozalik, fikriy uyg'oqlik va axloqiy mezonlarni eslatuvchi bir yodgorlikdir. Har bir zamon haqiqat izlaydi — va Yugnakiy ushbu izlanishga sokin, ammo chuqur hikmatli ovoz bilan qo'shiladi. Asardagi "komil inson" tarbiyasi, bilim va til odobi, axloqiy masalalarga, xususan takabburlik va hasislik illatlariga qarshi qat'iy munosabat bildirgani shoirning nafaqat yuksak badiiy mahorat egasi, balki chuqur ma'naviy tafakkur sohibi ekanligini ko'rsatadi. Bu jihatlar uning ijodini chinakam ibrat maktabiga aylantiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLARI:

1. Ahmad Yugnakiy. Hibbat ul-Haqoyiq (Nashrga tayyorlovchi Q. Mahmudov). - Toshkent, 1971. Bet -5 , -95 va h.k
2. Abdulkarim as-Sam'oni. Nasabnoma (Tarjimonlar Hoji Abdulg'ovur Razzoq Buxoriy va boshqa tarjimonlar) Tarjima ishlari Toshkent Islom Instituti, Imom Buxoriy markazi, yoki O'zbekiston musulmonlari idorasi orqali chop etgan.